

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پادشاه محمد شاه قاجار

گام دوم انقلاب

معنویت و اخلاق

مولف: جواد عقلی پور

سرشناسه: عقلی پور، جواد

عنوان پدید آور: گام دوم انقلاب، معنویت اخلاق

مشخصات نشر: قم، عصر جوان ۱۳۹۹

مشخصات ظاهری: ۲۹۹ صفحه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۵۳-۰۳۶-۵

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا

موضوع: معنویت و اخلاق

رده دیوی: ۲۱۴/۴۶۴

شماره کتابشناسی ملی: ۷۸۵۶۷۴۵

شناسنامه

عنوان:	گام دوم انقلاب معنویت و اخلاق
مؤلف:	جواد عقلی پور
ناشر:	انتشارات عصر جوان
صفحه آرا:	طاهره عزیزی
نوبت و تاریخ چاپ:	اول- ۹۹
چاپخانه:	توحید
شمارگان:	۱۰۰۰
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۲۵۳-۰۳۶-۵
قیمت:	۵۵۰۰۰ تومان

آدرس انتشارات: قم - پاساژ قدس - انتشارات عصر جوان

۰۲۵۳۷۷۳۰۰۳۷-۰۹۱۲۵۵۲۸۴۸۰

فهرست

۲۲	فصل اول: ایمان
۲۳	ایمان
۲۴	فرهنگ قرآنی
۲۶	ایمان چیست؟
۲۷	قلمرو ایمان
۲۹	ایمان گرایی
۲۹	۱. ایمان گرایی افراطی یا خرد ستیز (ضد عقل):
۳۰	۲. ایمان گرایی اعتدالی، یا خرد گریز، یا غیر عقلی:
۳۰	تفاوت ایمان باور
۳۱	اثرات ایمان در زندگی فردی
۳۱	معنای لغوی ایمان
۳۲	مفهوم اصطلاحی ایمان از دید صاحب نظران
۳۳	متعلقات ایمان
۳۴	ارکان ایمان
۳۴	نقش ایمان در زندگی

آثار ایمان در زندگی فردی و اجتماعی ۳۵

اقسام ایمان ۳۷

مراتب ایمان در کنترل غرائز ۳۷

عوامل سه گانه در حصول ایمان قلبی ۳۸

تقید به ظواهر شرع: ۳۸

اجتناب از گناه: ۳۸

انجام مستحبات: ۳۹

مراتب ایمان قلبی ۳۹

قلب و پیوند آن با وحی ۴۱

راه تقویت ایمان ۴۳

اثرات ایمان بر انسان ۴۴

فوائد اجتماعی ایمان به خدا: ۵۸

۱- صداقت: ۵۹

۲- شاد بودن با شادی دیگران و ناراحت بودن با ناراحتی آنها ۵۹

۳- برخی دیگر از صفتهای مومنین از زبان امام صادق علیه السلام: ۵۹

۱- ایمان؛ محور وحدت و هم بستگی: ۶۰

۲- استقرار عدالت اجتماعی: ۶۰

۳- دوری از فساد و انحرافات اجتماعی: ۶۰

- ۴- بهبود روابط اجتماعی ۶۰
- ۵- برقراری امنیت اجتماعی ۶۱
- نقش ایمان و اخلاق در تحکیم بنیاد خانواده ۶۱
- معیار در انتخاب همسر ۶۲
- رابطه پابندگی خانواده با اخلاق و ایمان ۶۵
- خانواده از منظر اسلام ۶۵
- فصل دوم: معنویت ۶۸
- معنویت ۶۹
- چیستی معنویت ۷۰
- اقسام معنویت ۷۲
۳. عرصه‌های سلوک معنوی ۷۵
- دیدگاه امام خمینی (ره) در مورد معنویت ۸۱
- دین و معنویت ۸۴
- انسان معاصر و معنویت ۸۶
- آفاق و آفات ۸۹
- معنویت و عقلانیت ۸۹
- پرسشهای گفتمان معنویت ۹۳
- چیستی انسان معنوی ۹۳

۹۶..... دین و حقوق

۱۰۲..... مراحل مختلف رشد معنوی

۱۰۳..... دوران کودکی:

۱۰۴..... دوره پیش از مدرسه:

۱۰۵..... دوره اواخر کودکی:

۱۰۵..... دوران نوجوانی:

۱۰۷..... راه های حفظ و افزایش معنویت

۱۰۷..... نماز

۱۰۷..... ایمان و بندگی

۱۰۸..... جهاد و ایثار

۱۰۸..... راز و نیاز شبانه

۱۰۸..... خداشناسی و حب اهل بیت (علیهم السلام)

۱۰۹..... نقش قرآن در معنویت

۱۱۰..... معنویت در رویکرد غربی

۱۱۰..... ۱. رویکرد درون گرا / متافیزیکی

۱۱۱..... ۲. رویکرد دینی

۱۱۱..... ۳. رویکرد اگزیستانسیالیستی / سکولار

۱۱۱..... ۴. رویکرد مخالفان معنویت و دین

- نقش معنویت در زندگی بشر..... ۱۱۲
- آثار معنویت در انسان..... ۱۱۳
- ۱- کاهش بحران‌های روحی..... ۱۱۴
- ۲- آرامش روانی..... ۱۱۴
- ۳- پرورش فضایل اخلاقی..... ۱۱۴
- ۴- زمینه ساز عدالت اجتماعی..... ۱۱۴
- ۵- خوش بینی به نظام هستی..... ۱۱۵
- نتیجه فقدان ارزش‌های معنوی در جوامع انسانی:..... ۱۱۵
- ارزش‌های معنوی..... ۱۱۵
- معنویت در اسلام..... ۱۱۶
- ایمان به خدا..... ۱۱۷
- ایمان به خدا و ویژگی امت اسلام..... ۱۱۸
- ایمان به روز واپسین..... ۱۱۸
- تقوا..... ۱۱۹
- زهد..... ۱۲۰
- نورانیت..... ۱۲۳
- تاریکی کفر و شرک..... ۱۲۳
- تجلی نورانیت..... ۱۲۶

- ۱۲۷..... خروج از تاریکی ها به سوی نور
- ۱۲۷..... عوامل افول و فصلی شدن معنویت در جامعه
- ۱۲۸..... معنویت سکولار، معنویت غربی
- ۱۲۹..... موقعیت و اهمیت انقلاب اسلامی
- ۱۳۰..... ویژگی های معنویت اسلامی
- ۱۳۲..... معنویت محیط کاری
- ۱۳۲..... معنویت غربی محیط کار
- ۱۳۳..... سطوح معنویت کاری در رفتار سازمانی
- ۱۳۳..... جذابیت کار (معنادار بودن کار)
- ۱۳۳..... احساس همبستگی (مشترک)
- ۱۳۳..... سازگاری با ارزش های سازمانی (ارتباط معنوی)
- ۱۳۳..... تجربه درونی (معنویت فردی)
- ۱۳۴..... معنویت اسلامی محیط کار
- ۱۳۴..... پیامدهای معنویت اسلامی محیط کار و کاربرد در رفتار سازمانی
- ۱۳۴..... رویکرد معنوی در آموزش پزشکی و علوم انسانی
- ۱۳۵..... بعد معنوی بیمار و مراجع
- ۱۳۸..... توجه دادن به نقش معنویت در موفقیت و آرامش جوانان
- ۱۳۹..... مسجد و معنویت جوانان

شناخت جوانان و نوجوانان.....	۱۴۰
الف. حوزه فردی	۱۴۴
۱. انگیزه الهی	۱۴۴
۲. رعایت تقوا.....	۱۴۴
۳. وارسنگی	۱۴۴
۴. استمرار نظم معنوی	۱۴۵
کارکردهای معنویت در عرصه‌های اجتماعی از دیدگاه مقام معظم رهبری.....	۱۴۷
فصل سوم: امنیت اخلاقی	۱۵۰
مفهوم امنیت اخلاقی	۱۵۱
راهکارهای برای امنیت اخلاقی جامعه	۱۵۵
پیاده کردن اخلاق در اجتماع	۱۵۶
پایه اخلاق	۱۶۰
تأثیر اجتماعی اخلاق	۱۶۲
سرچشمه انسانیت	۱۶۲
رفتار اخلاقی در واقعیت	۱۶۴
انسان‌ها در شرایط گوناگون اخلاقی	۱۶۵
تقویت اخلاق و معنویت بستر اجرای بیانیه گام دوم انقلاب	۱۶۶
قله حرکت انسان و مقصد رشد اخلاقی معنوی	۱۶۸

انسان در دو چهره فردی و اجتماعی ۱۶۹

قرب به خدا ۱۷۰

مقصد رشد و ارزش انسان در حیات اجتماعی ۱۷۸

فصل چهارم: دین ۱۸۲

دین چیست؟ ۱۸۳

راه کارهای جذب جوانان به دین ۱۸۵

۱- شناخت جوان ۱۸۶

۲- نهادینه کردن دین در خانواده ۱۸۷

۳- زمینه سازی در مراکز آموزشی ۱۸۸

۴- پاسخ به شبهات و پرسش های بنیادین جوان ۱۸۸

۵- به کارگیری شیوه های کاربردی پیام رسانی دینی ۱۸۹

۶- معرفی صحیح سیره و گفتار معصومان(ع) ۱۹۰

۷- همدلی با جوان ۱۹۱

۸- انعطاف پذیری ۱۹۱

۹- میانه روی ۱۹۲

۱۰- هم آهنگی گفتار و کردار والدین و مربیان تربیتی ۱۹۲

۱۱- جلب اعتماد و احترام به عقاید جوان ۱۹۳

۱۲- بیان فلسفه احکام ۱۹۳

۱۳ - بیان اهداف دین و نقش آن در زندگی..... ۱۹۴

پیشینه دین گریزی..... ۱۹۴

عوامل دین گریزی..... ۱۹۵

۱. محیط..... ۱۹۵

۲. دوستان و مریان..... ۱۹۶

۳. فشار و خشونت..... ۱۹۶

۴. نا کار آمد دیدن دین..... ۱۹۷

۵. شک و تردید..... ۱۹۹

۶. ناساز گارنمایی با عقل..... ۲۰۰

۷. ناساز گارنمایی با علم..... ۲۰۱

۸. فقر..... ۲۰۲

۹. روان پریشی..... ۲۰۳

۱۰. سخنگویان دین..... ۲۰۴

۱۱. خواسته های نفسانی..... ۲۰۴

۱۲. تهاجم دینی..... ۲۰۵

پیشگیری از دین گریزی..... ۲۰۵

۱. معرفی شایسته و بایسته دین..... ۲۰۶

۲. پیاده سازی و عملیاتی کردن دین..... ۲۰۹

۳. انسان سازی ۲۱۰
- مرحله درمان ۲۱۱
- سازگار ساختن دین و عقل ۲۱۱
- عوامل دین گریزی و گرایش جوانان به فرهنگ غرب ۲۱۸
- آسیب شناسی نسل جوان ۲۱۹
- ویژگی های دوره جوانی ۲۲۰
۱. علاقه به دوستی با همسالان: ۲۲۱
۲. علاقه به محیط مساعد برای رشد ذهنی: ۲۲۱
۳. افتخار به شخصیت: ۲۲۱
۴. علاقه به آزادی بی حد و حصر: ۲۲۲
۵. شدت یافتن غریزه جنسی: ۲۲۲
- عوامل دین گریزی نسل جوان ۲۲۳
- الف. غفلت، جهل و عدم تفکر جوانان درباره دین ۲۲۳
- ب. تهاجم سازمان یافته فرهنگی دشمن ۲۲۵
- ج. ناسازگاری میان قول و عمل مدعیان دین ۲۲۸
- د. گرایش طبیعی انسان ها به رهایی از قید و بندها ۲۲۹
- هـ. محدودیت های اعمال شده از سوی خانواده ۲۳۰
- و. وجود شبهات دینی در بین جوانان و عدم پاسخ صحیح به آنها ۲۳۰

- عوامل گرایش جوانان به فرهنگ بیگانه ۲۳۲
- الف. عدم شناخت صحیح فرهنگ غرب ۲۳۲
- ب. مشکلات اقتصادی موجود در داخل کشور ۲۳۳
- ج. آزادی ابتذال و فساد و بی بندباری در غرب ۲۳۳
- د. استقبال کشورهای غربی از نخبگان و ذهن های خلاق دنیا ۲۳۴
- هـ. تعمیم های بی جا ۲۳۵
- عوامل و ریشه های دین گریزی از منظر قرآن و حدیث ۲۳۶
- ایجاد چگونگی انگیزه دعا در کودکان نوجوانان ۲۳۷
- مفهوم، محتوا و انگیزه دعا از دیدگاه اسلام ۲۳۸
- انگیزه های دعا ۲۳۹
- درخواست های مادی و دنیایی ۲۳۹
- درخواست های معنوی ۲۳۹
- فصل پنجم: جهاد با نفس ۲۴۱
- جهاد با نفس ۲۴۲
- باب یکم در وجوب جهاد با نفس ۲۴۲
- معنای جهاد با نفس ۲۴۳
- ساز و کار مبارزه با نفس ۲۴۵
- سه نکته کلیدی برای جهاد با نفس ۲۴۷

۲۵۱	معرفت نفس
۲۵۲	تعریف خودسازی
۲۵۲	برنامه عملی خودسازی
۲۵۴	تقویت آگاهی
۲۵۴	تقویت اراده عملی
۲۵۵	خودسازی موفق
۲۵۶	اسباب نوفیق و سلب آن
۲۶۲	فصل ششم: تهاجم فرهنگی
۲۶۳	تهاجم فرهنگی
۲۶۴	تعریف فرهنگ
۲۶۴	فرهنگ مادی و فرهنگ معنوی
۲۶۵	فرهنگ غربی و فرهنگ شرقی
۲۶۵	اصول و ویژگی های فرهنگ غربی
۲۶۶	تشابه و تفاوت غرایز و فطریات
۲۶۷	تهاجم فرهنگی یا تهدید نرم
۲۶۸	تعریف تهاجم و ناتوی فرهنگی از دیدگاه رهبر معظم انقلاب
۲۶۸	تهدید نرم
۲۶۹	قدرت نرم

- منابع قدرت: ۲۶۹
- تهاجم فرهنگی و تبادل فرهنگی: ۲۶۹
- تفاوت تهاجم فرهنگی با تبادل فرهنگی: ۲۷۱
- ویژگیهای تهاجم فرهنگی: ۲۷۱
- بسترهای تهاجم فرهنگی: ۲۷۲
- مراحل تهاجم فرهنگی ۲۷۲
- الف) تخلیه فرهنگ خودی ۲۷۲
- راهکار برای مقابله تهاجم فرهنگی ۲۷۴
۱. بالا بردن سطح شناخت دینی و سیاسی ۲۷۴
۲. برنامه ریزی آموزشی و پرورشی برای فرزندان ۲۷۵
۳. توجه به غرایز جوانان ۲۷۶
۴. تلاش برای مبارزه با فقر و رفع آن ۲۷۷
۵. مقابله با تهاجمات فرهنگی دشمن ۲۷۸
۶. ایجاد خودباوری و احیای عزت نفس ۲۷۹
۷. مبارزه با روحیه کاخ نشینی و تجمل گرایی ۲۸۰
۸. مسلح شدن به ابزارهای لازم برای دفاع فرهنگی ۲۸۲
- نقشه های دشمن نقش بر آب شده است ۲۸۳
- نقشه دشمن برای جوانان ۲۸۳

نقشه دشمن برای نوجوانان ۲۸۵

حمله به دین به بهانه مبارزه با بدعت و خرافات ۲۸۵

اشاعه فحشا و بی بند و باری ۲۸۶

فصل هفتم: راه رسیدن به آرامش ۲۸۹

راه رسیدن به آرامش ۲۹۰

راههای رسیدن به آرامش روانی از نگاه قرآن ۲۹۱

۱- ایمان: ۲۹۱

کمرنگ شدن معنویت در وجود ۲۹۳

حال و ملکه ۲۹۴

هدف انسان و ابزاری که او را به این هدف، رهنمون می سازد ۲۹۶

مقدمه:

منویات رهبر معظم انقلاب اسلامی در طول ۳۰ سال گذشته همواره پیشران آرمان‌ها و اهداف انقلاب اسلامی بوده است. تأثیر خط مشی‌ها و هدایت‌های ایشان در حصول دستاوردهای غیرقابل باور انقلاب اسلامی به گونه‌ای است که حتی دشمنان و بدخواهان این نظام مقدس نتوانستند در مقابل نقش ایشان سکوت کنند و زبان به اعتراف گشودند. بیانیه‌ی گام دوم انقلاب که در آستانه‌ی دهه‌ی پنجم انقلاب اسلامی توسط ایشان منتشر شد را می‌توان یک برنامه‌ی جامع و کامل دانست که با در نظر گرفتن نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای انقلاب و مسیری که در پیش رو داریم، نقشه راه امت اسلامی را تبیین نموده‌اند. آنچه بیش از هر موضوعی در این بیانیه جلب توجه می‌کند تکرار پربسامد واژه‌ی جوان می‌باشد. از منظر رهبر معظم انقلاب گام دوم بیش از هر چیز دیگر متکی بر ایمان، اراده و امید جوانان مؤمن انقلابی است. به همین جهت بر ما جوانان انقلابی لازم است تمامی ابعاد، الزامات و اقتضائات این بیانیه به عنوان نقشه راه مسیر پیش روی انقلاب اسلامی فهم و تبیین گردد تا بتوانیم با عمل به مسئولیت تاریخی خود و به لطف خداوند متعال این انقلاب را که ادامه‌ی انقلاب‌های انبیاء علی نبینا و علیهم السلام و ائمه‌ی اطهار علیهم السلام می‌باشد را به ظهور منجی بشریت حضرت بقیة الله الاعظم ارواح العالمین له الفداء برسانیم. بیانیه گام دوم اگرچه در ظاهر بسیار روان است، اما لایه‌های تودرتو و نکته‌های عمیق فراوانی دارد که نیازمند یک نگاه اجتهادی است. بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی یک سند و منشور فقه سیاسی در عصر حاضر محسوب می‌شود و ما باید قدر آن را بدانیم و زمینه را به گونه‌ای فراهم کنیم که مخاطبان اصلی که جوانان هستند در صدد فهم بیانیه و ایفای نقش خود بر آیند. بیانیه گام دوم دارای آموزه‌ای جامع و کامل است. نکته آن

است که به صورت شفاف آرمان بزرگی را برای انقلاب اسلامی با عنوان «ایجاد تمدن نوین اسلامی» بیان می‌کند. به عبارتی هدف غایی انقلاب اسلامی ایران را ایجاد تمدن نوین اسلامی بیان می‌کند. تمدن نوین اسلامی در جمله رهبر انقلاب با این تعبیر آمده است: «انقلاب اسلامی اینک وارد دومین مرحله خودسازی، جامعه پردازی و تمدن‌سازی شده است. عزیزان از انقلاب خود حراست و آن را هر چه بیشتر به آرمان بزرگش که ایجاد تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای طلوع خورشید ولایت عظمی است، نزدیک کنید».

معنویت و اخلاق: معنویت به معنی برجسته کردن ارزشهای معنوی از قبیل: اخلاص، ایثار، توکل، ایمان در خود و در جامعه است، و اخلاق به معنی رعایت فضیلت‌هایی چون خیرخواهی، گذشت، کمک به نیازمند، راستگویی، شجاعت، تواضع، اعتماد به نفس و دیگر خلقیات نیکو است. معنویت و اخلاق، جهت‌دهنده‌ی همه‌ی حرکات و فعالیت‌های فردی و اجتماعی و نیاز اصلی جامعه است؛ بودن آنها، محیط زندگی را حتی با کمبودهای مادی، بهشت می‌سازد و نبودن آن حتی با برخورداری مادی، جهنم می‌آفریند. شعور معنوی و وجدان اخلاقی در جامعه هر چه بیشتر رشد کند برکات بیشتری به بار می‌آورد؛ این، بی‌گمان محتاج جهاد و تلاش است و این تلاش و جهاد، بدون همراهی حکومتها توفیق‌چندانی نخواهد یافت. اخلاق و معنویت، البته با دستور و فرمان به دست نمی‌آید، پس حکومتها نمیتوانند آن را با قدرت قاهره ایجاد کنند، اما اولاً خود باید منش و رفتار اخلاقی و معنوی داشته باشند، و ثانیاً زمینه را برای رواج آن در جامعه فراهم کنند و به نهادهای اجتماعی در این باره میدان دهند و کمک برسانند؛ با کانونهای ضد معنویت و اخلاق، به شیوه‌ی معقول بستیزند و خلاصه اجازه ندهند که جهنمی‌ها مردم را با زور و

فریب، جهنمی کند. ابزارهای رسانه‌ای پیشرفته و فراگیر، امکان بسیار خطرناکی در اختیار کانونهای ضدّ معنویت و ضدّ اخلاق نهاده است و هم‌اکنون تهاجم روزافزون دشمنان به دل‌های پاک جوانان و نوجوانان و حتّی نونهالان با بهره‌گیری از این ابزارها را به چشم خود می‌بینیم. دستگاه‌های مسئول حکومتی در این باره وظایفی سنگین بر عهده دارند که باید هوشمندان و کاملاً مسئولانه صورت گیرد. و این البتّه به معنی رفع مسئولیت از اشخاص و نهادهای غیرحکومتی نیست. در دوره‌ی پیش‌رو باید در این باره برنامه‌های کوتاه‌مدّت و میان‌مدّت جامعی تنظیم و اجرا شود؛ ان شاء الله.